

matigheid of het *practische* verdrongen heeft, noemen wij kunstwerken in den hoogsten zin, als : werken van muziek verzen, drama's, beeldhouw- en schilderwerken. Aan deze ligt de *aesthetische functie* ten grondslag.

Door den aard der functie die aan hen ten grondslag ligt, verschillen zij *essentieel* van de gebruiksvoorwerpen, die slechts goed zijn wanneer ze voorzien in een *stoffelijke* behoefte.

Tusschen deze beide in staan de werken, die zoowel aan de stoffelijke als aan de geestelijke doelmatigheid beantwoorden. Werken, die zoo wel aan de stoffelijke als aan de geestelijke doelmatigheid beantwoorden, zijn werken der bouwkunst. Aan deze ligt *zoowel de praktische als de geestelijke functie* ten grondslag. Een bouwwerk is goed, wanneer het zoowel stoffelijk als geestelijk doelmatig, dus *practisch-aesthetisch* is. Naarmate de bouwmeester de praktische elementen aesthetisch verwerkt, zal het gebouw als kunst stijgen. Dit nu is de opgave van onzen tijd en het is van belang op te merken, dat de bouwkunst daarin met de moderne schilder- en beeldhouwkunst eenige overeenkomst vertoont.

Ook de moderne schilder tracht alle stoffelijk-doelmatige of praktische elementen in geestelijk-doelmatige of aesthetische om te zetten. In de bouwkunst is een volledig aesthetische omzetting in dezen zin niet mogelijk omdat de bouwkunstenaar altijd rekening moet houden met de stoffelijke doelmatigheid. De schilder van vóórheen was eveneens aan het praktische gebonden. Julius II zal niet tegen Michel Angelo gezegd hebben : „ik wil beeldende kunst in de Sixtijsche kapel hebben”, maar ik denk dat Julius II Michel Angelo opdroeg een zeer nadrukkelijke voorstelling te geven van de Genesis. De geestelijke doelmatigheid bestond voor Julius II niet in de Beeldende Kunst, maar in de Religie en daar hij de macht van deze laatste door de eerste bevestigd wilde zien, was de Beeldende Kunst slechts *middel* en niet *doel*. Dat Michel Angelo ondanks deze voorstelling